

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 1/1976-77
med anledning av landskapsstyrelsens fram-
ställning till landstinget med förslag till
ordinarie årsstat för landskapet Åland
under år 1977.

Landstinget har inbegärt finansutskottets yttrande över ovannämnda framställning.

Utskottet har i ärendet hört ordföranden i Ålandsdelegationen, landshövding Martin Isaksson, lantrådet Alarik Häggblom, kanslichefen Gunnar Jansson, finanschefen Åke Bamberg, socialchefen Bengt Linde, utbildningschefen Lenart Winqvist, chefen för näringsavdelningen Tor Mattsson, överingenjör Anders Lindholm, kanslisekreteraren Lars-Ingmar Johansson, landskapsläkaren Folke Lampén, landskapsveterinären Rolf Vennström överinspektör Holger Östenson, landskapsantikvarie Stig Dreijer, skolinspektör Börje Lång, biblioteksinspektör Inga-Britt Öfverström, miljövärdssintendenten Håkan Kulves, t.f. landskapsagronomen Viking Nyman, företagskonsulenten John Bergström, byråingenjör Göran Holmberg, byggmästaren Olof Dahlgren, fiskeriintendenten Carl Storå, byråchefen Jan-Erik Enestam, föreståndaren för Ålands husmodersskola Sigbritt Fagerström, byråchefen Jarl Lindqvist, stadsingenjören Lars Lönnqvist, t.f.länsmannen Björn Andersson, ordföranden i Ålands idrottsdistrikt Rudolf Mattsson, veterinär Rolf Vennström i egenskap av ordförande i landskapsidrottsnämnden, ordföranden i Ålands betodlarförening Allan Hambrudd, konsulent Tage Boman och konsulent Olof Ramberg i Ab Betsocket, rektor vid Ålands lyceum Börje Karlsson samt Vd i Ålands Turistförening Roger Jansson.

Utskottet har dessutom vid besök hört:

Ålands centralsjukhus, chefläkare Peter Wahlberg, ekonomichef Rolf Eriksson samt översköterskan Anita Hammas.

Ålands yrkesskola, t.f. rektor Sture Skogberg,

Ålands sjömansskola, rektor Göte Sundberg, direktionens ordf. K-J Edlund,

Ålands tekniska skola, rektor Bo Tikander,

Ålands sjöfartsläroverk, rektor Sven Nordlund,

Ålands lantmannaskola, rektor Rolf Carlson,

Ålands handelsläroverk, rektor Ingmar Eriksson,

Ålands försöksstation, t.f.föreståndare Jan Karlsson,

Fiskodlingen i Toböle, fiskevärdsinstruktör Börje Moliis,

Hotell Arkipelag och Ålands hotell- och restaurangskola, t.f. rektor Gunnar Lemqvist och verkställande direktör Erik Janzon,

Utskottet har vidare gjort en resa i nordvästra skärgården samt besökt Kastelholms kungsgård, ett vägavsnitt i Sund och trafikavdelningens blivande hamnområde på Möckelö. Utskottet har vid ett diskussionstillfälle med representanter för landskapsstyrelsen och dess utbildningsavdelning, kulturutskottet, rektorerna vid landskapets skolor, yrkesvägledningen och arbetsförmedlingen informerat sig om yrkesutbildningen och gymnasialskolereformen. Vidare har utskottet ordnat information för landstingsmännen om östra utfarten från Mariehamn.

Utskottet har i anslutning till framställningen behandlat följande finansmotioner:

Ltm Göte Sundbergs m.fl.finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 upptages ett anslag om 300.000 mark för förbättring av vägen Gottby-Jomala kyrka. (Mot. nr 22/1976-77).

Ltm Olof M. Janssons m.fl.finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under ett nytt moment, 28.04.24 anvisa 10.000 mark för stöd åt kollektivtrafik i glesbygden. (Mot. nr 23/1976-77).

Ltm Olof M. Janssons finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under 28.04.70 anvisas 45.000 mark för anskaffning av särskild färja för nordvästra skärgården. (Mot.nr 24/1976-77).

Ltm Klas-Erik Lundbergs m.fl.finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under 25.10.70 anvisas 357.000 mark för inköp av en automatisk analysapparat. (Mot.nr 25/1976-77).

Ltm Tage Bomans m.fl.finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under 28.02.79 anvisas 500.000 mark för uppförande av kajanläggning i Möckelö. (Mot.nr 26/1976-77).

Ltm Bjarne Björklunds finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under 28.02.78 anvisas 200.000 mark för oljegrusbeläggning på landsvägen Kurnäs-Alören i Vårdö. (Mot. nr 27/1976-77).

Ltm Rodmar Söderlunds m.fl.finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977, under 28.04.70 anvisas 910.000 mark för anskaffning av ersättare till Seglinge-färjan. (Mot.nr 28/1976-77).

Ltm Göran Bengtz m.fl.finansmotion om att anslaget i årsstaten för 1977, under 262.26.51 för understödjande av idrott och fysisk fostran, höjes med 100.000 mark. (Mot. nr 29/1976-77).

Ltm Knut Mattsons m.fl.finansmotion om att i årsstaten för 1977 under 27.10.86, Amorteringslån för byggande av lagerutrymmen, anvisas 400.000 mark. (Mot. nr 30/1976-77).

Ltm Göran Bengtz m.fl.finansmotion om att i årsstaten för 1977 anvisas 250.000 mark för förbättringar av vägen Gottby-Jomala kyrka. (Mot.nr 31/1976-77).

Ltm Göran Bengtz m.fl.finansmotion om att i årsstaten för 1977 anvisas 50.000 mark för förstärkning av bron över Plåtströmmen. (Mot.nr 32/1976-77).

Ltm Olof M. Janssons m.fl.finansmotion om att i årsstaten för 1977 under moment 27.10.43 anvisas 1.000 mark för trädespremier. (Mot.nr 33/1976-77).

Ltm Olof M. Janssons m.fl.finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under 28.02.77 anvisas 450.000 mark för ombyggnad av vägen Strömna-Postad i Hammarland. (Mot.nr 34/1976-77).

Ltm Göran Bengtz m.fl.finansmotion om att i årsstaten för 1977 under 28.02.77 anvisas 3.000 mark för byggande av skyddsväg vid Jomala kyrka. (Mot.nr 35/1976-77).

Ltm Stig Dahléns m.fl. finansmotion om att anslaget i årsstaten för 1977 under 27.02.43, Transportstöd, höjes med 150.000 mark. (Mot.nr 36/1976-77).

Ltm Olof Janssons finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under 28.02.78 anvisas 200.000 mark för oljegrusbeläggning av landsvägar i Kökar. (Mot.nr 37/1976-77).

Ltm Göte Sundbergs finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 under 26.06.70 anvisas 82.500 mark för anskaffning av fräsmaskin till Ålands sjömansskola. (Mot.nr 38/1976-77).

Ltm Tage Bomans m.fl. finansmotion om att i årsstaten för 1977 anvisas 100.000 mark för ombyggnad av landsvägen Geta kyrka - Lökholmsvägskälet. (Mot.nr 39/1976-77).

Ltm Roald Karlssons finansmotion om att i ordinarie årsstaten för 1977 anvisas 5.000 mark för tryckeri och informationskostnader. (Mot.nr 40/1976-77).

Ltm Nils Karlssons m.fl. finansmotion om att i årsstaten för 1977 under 28.02.77 anvisas 200.000 mark för förbättringar av vägavsnittet Notplansvägskäl - vägen Bartsgårda Geta. (Mot.nr 41/1976-77).

Ltm Börje Hagströms finansmotion om att i årsstaten för 1977 anvisas 150.000 mark för ombyggnaden av landsvägen Finby - Mångstekta skola. (Mot.nr 42/1976-77).

Ltm Mirjam Öbergs finansmotion om att i årsstaten för 1977 anvisas 230.000 mark för grundrenovering av obstetrisk-gynekologiska avdelningen vid Ålands central-sjukhus. (Mot.nr 43/1976-77).

Motionerna berörs närmare i detaljmotiveringen.

Utskottet har från kulturutskottet inbegärt yttrande över i årsstaten upptagna anslag för kulturella ändamål. Utskottets yttrande bifogas finansutskottets betänkande såsom bilaga.

Den ekonomisk-politiska målsättningen och sysselsättningen.

Ekonomiska rådet har denna höst låtit publicera del I av sitt förslag till ekonomisk-politiskt program för åren 1977-81. Rådet redogör i den publicerade delen för planeringsunderlaget, som avsetts att utgöra basen för en diskussion i landsting och landskapsstyrelse om de principer som skall ligga till grund för det ekonomisk-politiska programmet. Delrapporten innehåller också rådets bedömningar av vissa frågor. Finansutskottet har, utan att i detalj granska detsamma, tagit del av programmet och där ingående bedömningar. Utskottet kommenterar nedan vissa av rådets bedömningar, men anser, att frågeställningarna bör underkastas en mer ingående granskning i landsting och landskapsstyrelse och andra berörda organ. Då frågeställningarna nära ansluter sig till den för landskapet förutsatta femårsplanen för landskapets hushållning anser utskottet, att en debatt för landstingets del lämpligen kan ske i samband med behandlingen av femårsplanen.

Ifråga om den övergripande målsättningen anser ekonomiska rådet att den nu gällande allmänna och av landstinget godtagna målsättningen även under den kommande perioden kan vara vara riktgivande för samhällsutvecklingen. Ej

heller finansutskottet finner motiv till ändring av denna målsättning.

Vid bedömningen av befolkningsutvecklingen har ekonomiska rådet som underlag haft kommunernas förslag och målsättningar, vilka i flera fall kan te sig väl optimistiska. Det kan enligt utskottets uppfattning vara svårt att vända trenden inom glesbygdens utflyttningsområden under nuvarande förutsättningar. För en positiv utveckling finnes även andra faktorer att peka på än de rent ekonomiska synpunkterna. En fråga som medborgarnas trivsel, vilken innefattar både ekonomiska, sociala och kulturella aspekter borde även på kommunal nivå uppmärksammas i högre grad.

Ekonomiska rådet framhåller i fråga om landskapets möjligheter till finanspolitiska åtgärder de begränsningar som föreligger då det gäller att leda landskapets ekonomiska utveckling i önskade fåror och möjligheter att påverka konjunkturerna. Rådet efterlyser samtidigt en debatt om landskapsmyndigheternas möjligheter i sammanhanget.

Finansutskottet konstaterar att landskapets årsstater och lagstiftningsrätt såsom instrument för finans- och näringspolitiska avgöranden i hög grad är beroende av riksbudgeten och beslut på riksplanet. Även om landskapsmyndigheterna sålunda inte har möjlighet att genom landskapets budget påverka samhälleliga avgöranden inom landskapet i samma omfattning som i dessa avseenden gäller riksbudgeten, bör genom landskapets årsstater inom ramen för tillbudsstående möjligheter, skapas förutsättningar för allsidigt framåtskridande i landskapet. Åtgärder bör därvid avpassas efter de åländska förhållandena och förverkligandet av fastställda målsättningar ske inom den givna ramen för landskapets kompetens. I olika sammanhang har man även från riksmyndigheternas sida låtit förstå, att det ankommer på landskapet att själv utforma sin politik inom dessa ramar och skapa förutsättningar för näringsliv och samhällsutveckling. Utskottet som därför i princip omfattar ekonomiska rådets tankar om en aktiv finanspolitik anser också, liksom ekonomiska rådet, att en mer ingående debatt härom är befogad. Finansutskottet har också, liksom inför årsstaten för 1976, särskilt poängterat en aktiv sysselsättningspolitik. Detta har i fråga om årsstaten för 1977 föranlett utskottet att föreslå bl.a. vissa omDispositioner av sysselsättningsanslagen.

Landskapets långivning.

Med nära anknytning till vad som ovan framhållits i fråga om landskapets möjligheter till finanspolitiska åtgärder har landskapsstyrelsens framställning aktualiserat frågan om landskapets långivning. Landskapsstyrelsen har

med hänvisning till att man i riket numera ger räntestöd för vissa lån hos även andra kreditanstalter än postbanken slopat den direkta långivningen för lån avseende byggande av lagerutrymmen för lantbruksprodukter, för främjande av fiskhushållningen och för turismens främjande. För ändamålet har i stället föreslagits övergång till räntestödssystemet.

I riket kommer dock en del av motsvarande lån i statsbudgeten att fortsättningsvis beviljas av postbanken och i något fall av statens spannmålsförråd. Med hänvisning till den princip som i landskapet tillämpas från år 1969 anser finansutskottet att ur landskapets ordinarie budget fortsättningsvis skall kunna ges direkta lån, där i riket motsvarande lån utges av postbanken eller annan motsvarande kreditanstalt. Utskottet har därför på basen av föreliggande finansmotion återinfört momentet 27.10.86, Amorteringslån för byggande av lagerutrymmen för lantbruksprodukter, och samtidigt minskat motsvarande anslag för räntegottgörelser. Utskottet har också i princip omfattat samma förfarande för lånen till främjande av fiskhushållningen och turistnäringen. Då emellertid momenten ifråga slopats i landskapsstyrelsens framställning och utskottet enligt landstingsordningen icke har rätt att på eget initiativ införa något nytt, i landskapsstyrelsens förslag icke upptaget anslag, har detta icke föranlett någon åtgärd från utskottets sida. Utskottet emotser i berört avseende åtgärder från landskapsstyrelsens sida genom tilläggsbudget.

Landskapsutgifternas finansiering.

Den av landskapsstyrelsen i framställningen anlagda sparsamhetslinjen har bibehållits av utskottet. Ökningen av slutsumman är 1.179.416 mark varav 400.000 mark avser lånet för lagring av lantbruksprodukter. Sparsamhetslinjen återspeglas bl.a. i återhållsamhet i fråga om skärgårdens väganslag med tanke på det förestående Vårdöbrobygget. Med beaktande av anslaget för skattefinansierat förskott torde kassasituationen under år 1977 komma att vara tillfredsställande.

Trafikavgifter på m/s Kökar.

Landskapsstyrelsen har i framställningen föreslagit att trafikavgifter från och med år 1977 skall uppbäras på Kökarlinjen. Utskottet konstaterar att en stor förbistring råder i fråga om de trafikavgifter som uppbäres för allmänna sjötransporter. Klara principer såväl ifråga om fartygstyper och rutternas karaktär samt även andra faktorer inverkan på avgiftsbeläggnings saknas inom statsförvaltningen för att kunna läggas till grund för en entydig bedömning av om också m/s Kökar borde avgiftsbeläggas. Olika försök från landskapsmyndigheternas sida att få frågan utredd och klarlagd har icke lett till resultat. Vägledande för de bedömningar som också tidigare i sammanhanget gjorts i finansutskottet har varit, att försöka få fram enhetliga principer och ett om möjligt rättvist taxsystem. Landskapsstyrelsens framställning

tillför icke ärendet i detta avseende något nytt.

Finansutskottet noterar i sammanhanget:

- Förutom redan existerande färjlinjer, som kan jämföras med Kökarlinjen, tillkommer inom kort en ny färja, där samma frågeställningar blir aktuella. Utskottet anser att frågan om trafikavgifterna bör lösas i ett sammanhang och enligt enhetliga riktlinjer.
- Berörda kommuner och skärgårdsnämnden bör få uttala sig och ta ställning till förslagen.
- En för Kökar och även skärgården i övrigt betydelsefull fråga är huruvida tidigare Ortsbor eller eventuellt alla i landskapet bosatta, med hänsyn till gällande lagstiftning och eventuella internordiska avtal, skulle kunna beviljas befrielse från trafikavgifterna.
- Med särskild tanke på att sträckan Långnäs - Sottunga i avseende å ruttens längd är helt jämförbar med avgiftsfria rutter i riket och att enbart kostnaderna för biljettintäkternas uppbärande de facto kan komma att stiga till högre belopp än hittills beräknats, borde ålandsdelegationens åsikt om nya beräkningsgrunder inhämtas.

Utskottet anser att dessa frågor bör klarläggas innan slutligt ställningstagande fattas och, då inkomster av eventuella avgifter under vinterhalvåret är obetydliga, har utskottet beslutat föreslå, att landskapsstyrelsen utreder dessa frågor, med hemställan om att utredningen förelägges landstinget vid marssessionen.

Långtidsbudgetering.

Landskapsstyrelsen har i budgetframställningen aviserat den i finansförvaltningslagen förutsatta femårsplanen för landskapets hushållning. Såsom utskottet ovan framhållit är också det förslag till ekonomiskt-politiskt program, som utarbetas av ekonomiska rådet nära anknutet till femårsplanen för landskapets hushållning. Aktuellti detta sammanhang är också tidsplaneringen för extraordinarie projekt, särskilt med dess betydelse för sysselsättningen. Den principplan som förelåg inför Projekt -77 och och upptog även andra större projekt, avsåg i första hand tiden fram till år 1977. Det är även nödvändigt att det för kommande femårsperiod finnes en arbetsplan som är riktgivande för verksamheten. Utskottet hemställer därför om att landskapsstyrelsen i brådskande ordning skulle utarbeta och förelägga landstinget en särskild tidsplan avseende aktuella investeringar av större omfattning.

Övrigt.

I sitt betänkande över årsstaten för 1976 berörde utskottet vissa löneklassificeringar, som närmare borde prövas av landskapsstyrelsen. Utskottet konstaterar,

att påpekanden i något fall lett till justering av lönen. I samband med beredningen av har från olika håll framförts ändringar som gäller löner och tjänster. Utskottet har icke i detalj kunnat fördjupa sig i frågorna men finner anledning upprepa önskemålet om en översyn bl.a. skogsbruksbyråns tjänstemän. Likaså finnes anledning till en allmän översyn av tjänsternas karaktär, närmast sett ur trygghetssynpunkt. I detta avseende borde även timlärarnas situation granskas särskilt när det gäller tjänster av bestående karaktär och tillräckligt antal timmar för ett fast tjänsteförhållande.

Av övriga frågor som utskottet funnit viktiga och särskilt uppmärksammat i framställningen bör nämnas mellanstadiet eller gymnasieskolreformen. Även kulturutskottet berör frågan i sitt utlåtande och det finnes orsak att i god tid uppmärksamma denna fråga och påbörja planeringsåtgärderna redan vid ingången av finansåret.

Detaljmotivering.

=====

INKOMSTER.

12.28.01 Hyror och diverse inkomster.

Med hänvisning till motiveringen för 28.02.79 har anslaget ökats med 50.000 mark.

12.28.03 Tekniska byråns inkomster.

1. Inkomster från färjtrafik.

Med hänvisning till allmänna motiveringen föreslås en minskning med 50.000 mark.

14.01.03 Förskott på statsanslaget för skattefinansiell utjämning.

Av utskottet föreslagna utgiftsökningen har balanserats med justering av anslaget för skattefinansiell utjämning.

21.01.20 Resor (f).

Kansli Kommissionen har i skrivelse till finansutskottet konstaterat, att landskapet under de senaste åren emottagit ett flertal gästbesök vilka avsett studier av självstyrelsen. Kansli Kommissionen, som räknat med att representanter från landstinget under året skall göra svarsbesök eller andra studiebesök utanför landskapet, har därför för finansutskottet föreslagit att för detta ändamål höja anslaget för resor. Utskottet har i anledning därav föreslagit en höjning av anslaget med 20.000 mark.

21.03.28 Dispositionsmedel.

Ltm Roald Karlssons finansmotion nr 40/1976-77.

Utskottet har utgått ifrån att motionen avser allmänhetens möjligheter att få ta del av landstingsmäns uttalanden men icke information om landstingsarbetet i vidare bemärkelse.

Utskottet konstaterar att de utskrivna stenografiska protokollen av landstingsmäns uttalanden skall hållas tillgängliga på landstingets kansli. De sammanställs dessutom för varje session och utdelas till landstingsmän, landskapsstyrelsen och centrala ämbetsverket samt utsändes till samtliga bibliotek. På begäran har också utskriften av landstingsmäns uttalanden utgivits till enskilda personer, så snart detta varit möjligt. Utskottet konstaterar också, att sådana utskriften, genom att landstingsmännen först skall godkänna utskriften och denna sedan renskrivas, där efter icke har den aktualitet, vartill motionären syftar.

Utskottet, som omfattat tankegångarna i motionen, har beslutat föreslå 2.000 mark till kansli Kommissionens ^{dispo-}sition, för att om möjligt kunna användas för förbättrande av informationsservicen till allmänheten. Utskottet önskar slutligen framhålla, att sådan service t.ex. genom förbättrad bandinspelningsapparat i självstyrelsegården skulle kunna ge allmänheten möjlighet att avlyssna landstingsmäns uttalanden innan dessa föreligger i utskriften form.

22.05.01 Kostnader för kontaktman i Helsingfors.

Uppgifterna för och behovet av en kontaktman i Helsingfors har enligt utskottets uppfattning ökat inom de olika förvaltningsgrenarna. Uppgiften som kontaktman har handhåfts av riksdagsmannens sekreterare, som i huvudsak avlönas av Äländsk Samling. Utskottet anser en riktigare fördelning vara, att en propositionsvis större

andel av kostnaderna övertages av förvaltningen. Momentet har ökat med 10.000 mark.

23.03 Landspolisens samt övriga polis- och ordningsuppgifter. *

Landskapsstyrelsen har i budgetmotiveringen framhållit fördelarna med den tidigare aktualiserade samordningen av polisresurserna och -förvaltningen i landskapet. Utskottet upprepar sitt tidigare stöd till en sådan reform, som skulle medföra betydande fördelar och därför även borde vara i statens intresse att snabbt kunna genomföras.

Utskottet omfattar därför även landskapsstyrelsens åsikt i fråga om nyanställningar men finner det oaktat att uppmärksamhet bör fästas vid polisernas arbets- och jourförhållanden i länsmansdistriktet och att en avvaktan på reformerna inte får förhindra lösningar som är ekonomiska och rationella.

Utskottet har noterat, att Jomala distrikt framfört äskanden om anskaffning av ny bil i huvudsak med samma motivering som föranlett upptagande av anslag för anskaffning av bil till polisinspektionen i Mariehamn. Med beaktande av de i Jomala distrikt tillbudsstående bilarnas skick har det varit motiverat, att föreslå anslag för en ny bil också till Jomala distrikt. Det skulle enligt utskottet uppfattning, med tanke på de dryga underhållskostnaderna, vara ekonomiskt fördelaktigare att förnyelse av bilparken kunde ske i tidigare skede än vad hittills varit fallet. Då upptagande av anslag för en polisbil till Jomaladistriktet hade fordrat ett nytt budgetmoment, har utskottet inte haft den formella möjligheten att föreslå ett sådant anslag i denna årsstat.

Med tanke på bilarnas underhåll och driftskostnadernas storlek anser utskottet det önskvärt, att landskapsstyrelsen skulle undersöka möjligheterna att utnyttja landskapets egna verkstäder också när det gäller polisbilarna.

23.22.01 Avlöningar (f).

Under detta moment har, förutom den extra ordinarie tjänsten som maskinmästare, för vilken erlägges lön enligt V 19, upptagits anslag för personal i arbetsavtalsförhållande. Antalet anställda och deras respektive avlöning har ännu inte fastslagits. För att trygga anställningen för de hittills anställda och för att erhålla tillräckligt kompetent personal föreslår utskottet, att momentet ökas med 5.584 mark.

23.23.74 Omändringsarbeten i fastigheten (r).

Utskottet är medvetet om att anslaget är otillräckligt för mera genomgripande ändringar och anser att anslaget i första hand borde användas för åtgärder ägnade att öka det ekonomiska utbytet, såsom att utöka antalet sittplatser i nattklubben. I övrigt anser utskottet, att i den mån rörelsen lämnar överskott, så borde detta få utnyttjas för lönsamma investeringar.

23.25.30 Landskapsunderstöd enligt landskapslagen om brand- och räddningsväsendet (f).

Åtgärderna för anordnandet av den i motiveringen nämnda alarmcentralen borde påskyndas och organisationsplanerna fastställas.

24.03.88 Inköp av jordområden (r).

Anslaget är enligt motiveringen i årsstaten för 1976 avsett för inköp av markområden för administrativa behov och naturskyddsändamål. Utskottet efterlyser en närmare dispositionsplan över användningen av anslaget liksom normer för prissättningen vid inköp av områden för naturskyddsändamål, där de av staten vid liknande inköp tillämpade prissättningarna bör kunna läggas som grund. Aktuellt är bl.a. köp av ett större område inom Kyrkogårdsö-arkipelagen i Kökar.

25.01 Centralförvaltning.

De i kapitel motiveringen nämnda överenskommelseförfordningarna medför utökade arbetsuppgifter inom social- och hälsovårdsavdelningen, då förvaltningen överflyttas från staten. Uppgifterna fordrar att en socialinstruktörstjänst inrättas inom en snar framtid.

I slutet av år 1975 förelåg den av landskapsstyrelsen i motiveringen för byrån för hälso- och sjukvårdsärenden nämnda kartläggningen av hälso- och sjukvårdsresurserna i landskapet. Då de i utredningen väckta frågeställningarna kan ha stor betydelse för utvecklingen av hälso- och sjukvården, förutsätter utskottet, att landskapsstyrelsen så snart som möjligt förelägger landstinget och övriga berörda organ förslag till eventuellt härav påkallade åtgärder.

25.10.01 Avlöningar (f).

I Ålands centralsjukhus budgetäskande har föreslagits ett flertal nya tjänster. Landskapsstyrelsen har i sitt budgetförslag med där angiven motivering intagit en restriktiv hållning, som huvudsak omfattats av utskottet. I sjukhusets budgetäskande ingår ett par särskilt motiverade och prioriterade utbildningar av tjänster, som icke särskilt framgår av budgetframställningen.

Utskottet har för sin del omfattat nedannämnda ändringar, som icke innebär någon utökning av personalen.

De uppgifter, som administrativt och sjukvårdsmässigt åligger överläkaren på avdelningen gör det nödvändigt att delegera uppgifter till andra läkare. Denna delegering kan inte fås inpassad i en avdelningsläkares arbetsuppgifter. En ändring av avdelningsläkartjänsterna (V 25) vid medicinska och kirurgiska avdelningarna till biträdande överläkartjänster (B 1) skulle säkra sjukhusets tillgång till specialistläkare även i fortsättningen mot bakgrunden av den svåra bristen på svensktalande specialistläkare. Enligt sjukhuset finns vid samtliga centralsjukhus i landet vid de kirurgiska och medicinska avdelningarna också en biträdande överläkare.

Utskottet har därför beslutat föreslå anvisande av medel härför, varför momentet till denna del ökats med 31.608 mark vid undermomentet för årsarvoden.

Barnavdelningen och röntgenavdelningen är de enda avdelningar på sjukhuset som saknar biträdande avdelningsskötare. Detta förhållande medför svårigheter vid ledigheter och vikariat samt för arbetets kontinuitet och organisation. Utskottet har därför beslutat anvisa anslag för inrättande av två biträdande avdelningsskötar-tjänster (V 14) genom indragning eller ombildning av en sjukskö-tartjänst vid barnavdelningen (V 13) och en röntgenskötar-tjänst vid röntgenavdelningen (V 13). Ändringen har föranlett ökning av anslaget med 1.224 mark som hänförs sig till undermomentet för års-arvoden. I framställningen nämnd hjälpsköterska på halvtid föreslås ändrad till 25 veckotimmar.

Eventuellt tillkommande tilläggsersättningar på andra undermoment i fråga om avlöningarna har utskottet icke ^{ansett nu} erforderligt att höja.

25.10.70 Anskaffning av inventarier (r).

Landstingsman Klas-Erik Lundbergs m.fl. finansmotion nr 25/1976-77.

Landskapsstyrelsen har i tilläggsbudget föreslagit anskaffning av den i motionen nämnda analysapparaten för vilken av 1977 års anslag under detta moment skulle utnyttjas 207.000 mark. Utskottet har även omfattat förslaget om anskaffning av analysapparaten, som på sikt är en kostnadsbesparande åtgärd. För en jämnare fördelning av anslagsbeloppen och för att inte beskära övriga planerade anskaffningar i alltför hög grad, föreslår utskottet att momentet 1977 höjes till 500.000 mark, varav 157.000 mark får användas för analysapparaten medan medel i övrigt beaktas i tilläggsbudget för 1976.

25.10.74 Om- och tillbyggnad av köksavdelningen (r).

Ltm Mirjam Öbergs finansmotion nr 43/1976-77.

De olika avdelningarna vid sjukhuset har fortlöpande renoverats, vanligtvis en per år. För tillfället återstår obstetrisk-gynekologiska avdelningen och geriatriska avdelningen. Utskottet har liksom landskapsstyrelsen ansett att, med tanke på bl.a. om- och tillbyggnaden av köksavdelningen, endast en av de nämnda avdelningarna kan ifrågakomma. Största behovet av renovering föreligger otvivelaktigt i fråga om geriatriska avdelningen, som även prioriterats av sjukhusledningen. Utskottet har därför beslutat föreslå avslag på ltm Öbergs finansmotion.

26.01.28 Till landskapsstyrelsens disposition.

Finansutskottet önskar i likhet med kulturutskottet poängtera vikten och nödvändigheten av att planeringen för gymnasialstadiet omedelbart igångsättes. Med hänvisning till motiveringen i kulturutskottets utlåtande har utskottet därför beslutat föreslå anslag om 40.000 mark att användas för planering av gymnasialstadiereformen. Åtgärderna bör kunna inledas redan i januari 1977 och härför anställas nödig planeringspersonal.

Utskottet finner också anledning att i sammanhanget påpeka vikten av att utbildningen av grundskol- och yrkeslärare

kan säkerställas för de fortsatta reformerna.

Utskottet anser det också vara fördelaktigt för planeringen om intagningen till de åländska fack- och yrkesskolorna kunde ske centralt och likaså att någon form av samordning beträffande timlärartjänsterna vid de olika skolorna kunde ske, vilket skulle å ena sidan ge tryggare anställningsförhållanden och å den andra ge bättre möjligheter att på sikt rekrytera lärare.

Utskottet vill också framhålla de särskilda önskemål som framförts i fråga om lärarnas möjligheter till fortbildning som accentuerats av skolreformer och den snabba utvecklingen inom olika områden. Utskottet har därför funnit det motiverat, att höja anslagen för lärarnas fortbildning för vissa fackskolor och emotser att landskapsstyrelsen uppmärksammar frågan i högre grad än hittills.

- 26.03.13 Byggnadens underhåll.
Lyceet har, såsom av kulturutskottets utlåtande framgår, äskat anslag för reparation av utrymmen som är uthyrda till Mariehamns stad. Finansutskottet finner de planerade arbetena så pass omfattande att ett ytterligare klarläggande i fråga om omfattningen av reparationer^{na}/respektive den framtida uthyrningen nödvändig innan anslag beviljas.
- 26.03.21 Undervisningsmateriel och bibliotek.
Med av kulturutskottet i dess utlåtande anförd motivering föreslår utskottet en höjning med 5.000 mark.
- 26.03.70 Anskaffning av inventarier.
För anskaffning av nya underreden av tillräcklig storlek för pulpeter till gymnasieelever föreslås ett tilläggsanslag om 2.000 mark.
- 26.04.21 Undervisningsmateriel och bibliotek.
Utskottet finner, att skolans handbibliotek av facklitteratur är i behov av förnyelse och har för grundanskaffningar föreslagit ett tillägg om 4.000 mark.
- 26.04.70 Anskaffning av inventarier och utrustning.
Gruppundervisningen vid telegrafistkursen fordrar tre stycken oscillatorer, varför anslaget föreslås höjt med 1.500 mark för anskaffning av ytterligare två utöver den i landskapsstyrelsens motivering nämnda.
- 26.05.28 Till landskapsstyrelsens disposition.
För att möjliggöra lärarfortbildning föreslås anslaget höjt med 2.000 mark.
- 26.06.70 Anskaffning av inventarier och maskiner.
Ltm Göte Sundbergs finansmotion nr 38/1976-77.
Utskottet, som noterar att skolans elevantal ökat, konstaterar att fräsmaskin av det slag som omnämnes i motionen finnes vid övriga sjöskolor i landet och åtminstone också på de större åländska fartygen. Det är därför helt motiverat för undervisningen att skaffa en dylik fräsmaskin men utskottet förutsätter att maskin- och inventarieanskaffningen i fortsättningen kan ske efter en på förhand uppgjord planering. Momentet har ökats med 82.500 mark.

- 26.07.21 Undervisningsmateriel och bibliotek.
Anslaget är otillräckligt för att skolan skall kunna skaffa erforderligt undervisnings- och läroboksmateriel. Anslaget har därför höjts med 6.900 mark.
- 26.07.28 Till landskapsstyrelsens disposition för yrkesskolan.
Med hänvisning till vad som framhållits om lärarnas fortbildning under 26.01.28 och 26.05.28 och att lärarna i läroplansarbetet kontinuerligt måste följa med den tekniska utvecklingen har momentet höjts med 4.000 mark.
- 26.09.21 Undervisningsmateriel och redskap.
Utskottet anser det föreslagna anslaget otillräckligt för skolans behov av litteratur och arbetsredskap och föreslår därför en höjning till 2.500 mark, som det oaktat utgör en minskning av fjol-årets anslag.
- 26.09.70 Anskaffning av inventarier och maskiner.
Finansutskottet har omfattat kulturutskottets i dess utlåtande gjorda förslag och föreslår därför att anslaget höjes till 7.200 mark.
- 26.11.26 Hotell- och restaurangservice (f).
De i landskapsstyrelsens framställning angivna posterna avser uppskattade utgifter för driften vid hotell Arkipelag. Jämfört med motsvarande inkomster skulle verksamheten ge ett överskott om 63.000 mark. Utskottet noterar dock att bland utgiftsposterna saknas utgifter för de anställdas pensioner, vilka åtminstone beräkningsvis bör beaktas vid bedömningen av resultatet.
- Utskottet noterar i sammanhanget att den s.k. promilleavgiften, som erlägges av alla restauranger med alkoholrättigheter och som i riket användes för understödande av restaurangutbildningen, även för Ålands del på motsvarande sätt borde få användas vid undervisningen i landskapet och utskottet emotser att landskapsstyrelsen ytterligare undersöker den frågan.
- 26.13 Yrkeskurser och övriga utgifter för yrkesutbildningen.
Landskapsstyrelsen föreslår att kapitlet inordnas under utbildningsavdelningens förvaltningsområde och att yrkesutbildningsrådet flyttas från näringsavdelningen till utbildningsavdelningen. Utskottet, som finner att verksamheten nära ansluter sig både till utbildningsavdelningens och näringsavdelningens förvaltningsområde har omfattat framställningen dock så, att den slutliga placeringen

bör bli beroende av den erfarenhet man nu kan få av rådets arbete jämfört med förhållandena tidigare.

26.25 Studiestöd.

Arbetet med studiestöden har vuxit i omfattning och studiestödsärendena fordrar bevakning och uppföljning. För att om möjligt undvika ytterligare utökning av personalen anser utskottet att landskapsstyrelsen bör undersöka möjligheterna till utnyttjande av datateknik.

26.26.51 Understödjande av idrott och fysisk fostran (r).

Göran Bengtz m.fl. finansmotion nr 29/1976-77.

Anslaget för understödjande av idrott och fysisk fostran har i landskapets budget upptagits i förhållande till motsvarande statsanslag i riksbudgeten.

Anslagen har i viss mån kunnat betecknas som tillfredsställande, när det gäller att tillgodose de idrottsliga aktiviteter som utövas inom landskapet. Samtidigt kan konstateras, att idrottsverksamheten i landskapet utvecklats såväl beträffande antalet utövare som ifråga om verksamhetsgrenar jämsides med att nivån höjts.

För att kunna upprätthålla och vidareutveckla också den åländska idrotten fordras en bättre konkurrens, d.v.s. möjlighet för de åländska idrottsmännen och -lagen att delta i tävlingar och seriesystem med konkurrens på nationell och i vissa fall

internationell nivå. En sådan kan inte erbjudas inom landskapets gränser utan idrottsfolket är nästan undantagslöst tvunget att resa ut från landskapet för att kunna delta i sådana evenemang. Detta är en möjlighet som till betydligt lägre kostnader ges enskilda idrottsutövare och föreningar i riket även på den nivå, varom nu är fråga. Betecknande är sålunda att en stor del, d.v.s. uppskattningsvis en tredjedel av anslagen för verksamheten måste användas till resor.

Finansutskottet anser för sin del att dessa synpunkter är berättigade att anläggas vid bedömning av anslagets storlek och omfattande motionens syfte föreslås en höjning med 81.000 mark till 511.000 mark, vilket enligt utskottets uppfattning är en rimlig och skälig nivå i förhållande till de i riksbudgeten föreslagna understödsanslagen.

26.30.21 Fältarbeten.

Anslaget föreslås höjt för att öka resurserna och ge landskapsstyrelsen bl. möjligheter till arrangemang så att utgrävningarna vid kloster källaren vid Kökars kyrka göres tillgängliga för allmänheten. Momentet har ökats med 15.000 mark.

26.30.22 Restaurerings-, forsknings- och inventeringsarbeten.

Den påbörjade fornminnesinventeringen är nödvändig för att förhindra stagnation och hinder såväl vid väg- som annan byggnadsplanering och därav följande ekonomiska förluster. Utskottet emotser att fornminnesinventeringen slutföres med det snaraste och att resultatet publiceras, samt föreslår för ändamålet att anslaget höjs med en summa av engångskaraktär om 40.000 mark.

26.33.13 Underhålls- och restaureringsarbeten(r).

Landskapsstyrelsen har i särskilt meddelande till landstinget (nr 1/1976-77) redogjort för de åtgärder vilka planerats för den fortsatta renoveringen av Kastelholms slott. Finansutskottet, till vilket ärendet överlämnats för yttrande, avger särskilt betänkande över meddelandet. Utskottet finner emellertid anledning att här poängtera, att nu föreslaget anslag om 500.000 mark bör anses vara ett årligt anslag för det normala underhålls- och restaureringsarbetet som i detta skede inte bör påverkas av de i landskapsstyrelsens meddelande planerade åtgärderna. Utskottet förutsätter sålunda, att arbetena under år 1977 kan fortgå i planerad omfattning intill dess andra åtgärder eventuellt påkallas vid förverkligandet av planerna enligt landskapsstyrelsens meddelande.

26.40.30 Landskapsunderstöd för kommunala bibliotek(f).

Utskottet framhåller i sitt betänkande nr 6/1975-76 över årsstaten för 1976 att landskapsstyrelsen borde undersöka möjligheterna till särskilda punktinsatser rörande speciella ändamål och landskapsbibliotekets verksamhet. Utskottet finner anledning att ånyo upprepa behovet av särskilda insatser på biblioteksområdet och behovet av bättre ekonomiskt stöd till landskapsbiblioteket. Enligt uppgift har landskapsstyrelsen diskuterat ändrade principer för understöd till landskapsbiblioteket och utskottet emotser att förslag i ärendet skall leda till förbättring i berört avseende.

27.02.43 Transportstöd (f).

Ltm Stig Dahléns m.fl. finansmotion nr 36/1976-77.

Utskottet konstaterar att landskapsstyrelsen icke avslagit ansökningar om transportstöd på den grund av att anslaget skulle ha varit otillräckligt. Utskottet föreslår därför förkastande av finansmotionen. Samtidigt konstaterar utskottet, att höjda frakttaxor och ökade transportkostnader innebär betydande påfrestningar för det åländska näringslivet och samhället. Det är därför nödvändigt att försöka sträva till alternativ som på lång sikt kan lösa frågan om transportkostnaderna i hela dess vidd. Då problemen kan bli akuta redan inom kort är det påkallat att landskapsstyrelsen noggrant låter utreda transportfrågan så att resultatet och eventuella förslag kan föreläggas inom en snar framtid.

Den gällande landskapslagen om transportstöd, som till en del avser att minska transportkostnaderna, baserar sig på järnvägstaxor grundade uträkningar vilka i dagens läge icke överensstämmer med de vid lagens tillkomst gällande förhållandena. Utskottet finner därför anledning att även anmoda landskapsstyrelsen till en översyn av landskapslagen om transportstöd.

27.02.50 Finansieringsstöd för detaljhandeln i glesbygder.

Detaljhandeln i glesbygden brottas fortfarande med ekonomiska svårigheter som landskapslagen om finansieringsstöd till detaljhandeln i glesbygder inte kunnat råda bot på. Stödet är ytterst avsett att förbättra servicen till konsumenterna men utskottet ifrågasätter om konsumenternas situation kunnat förbättras genom nu gällande stödformer. Utskottet anser det motiverat att frågan ytterligare undersökes särskilt beträffande möjligheterna till verksamt stöd för t.ex. butiksbilsservicen i glesbygderna.

27.02.52 Produktionsstöd (r).

Utskottet har ingående diskuterat de olika formerna av sysselsättningspolitiska åtgärder som avser att trygga eller lindra arbetslösheten. Utskottet anser att samhället, i detta fall landskapet, i första hand som sin primära uppgift inför hotande arbetslöshet bör sträva till stöd åt näringslivet för att om möjligt kunna skapa bestående arbetsplatser i produktiv verksamhet. Av denna orsak och då det fortsättningsvis finns efterfrågan på och behov av stöd enligt produktionsstödslagen föreslås att momentet ökas med 400.000 mark. Med hänvisning till utskottets motivering^{ovan} har en förhöjningen motsvarande minskning skett på

- momenten 27.05.21 och 27.05.77. Därjämte föreslås att landskapsstyrelsen skulle ges befogenhet att under år 1977 fatta förhandsbeslut om beviljande av produktionsstöd under år 1978 till ett belopp av 1.200.000 mark.
- 27.05.21 Landskapsunderstöd för lindrande av arbetslösheten.
Med hänvisning till föregående moment 27.02.52 föreslås anslaget minskat med 100.000 mark till 300.000 mark.
- 27.05.77 Investeringsutgifter för tryggande av sysselsättningen (f).
Enligt utskottets bedömning föreligger inte anslagsbehov i den utsträckning landskapsstyrelsen föreslagit och med hänvisning till motiveringen för 27.02.52 föreslås anslaget minskat med 500.000 mark, varav 300.000 mark överförs till 27.02.52 och 200.000 mark till 27.05.83.
- 27.05.83 Sysselsättningspolitiska konjunkturlån (r).
Med hänvisning till motiveringen under 27.02.52 och 27.05.77 föreslås anslaget höjt med 200.000 mark.
- 27.06.21 Arbetslöshetsersättningar (f).
Momentet påföres även de utgifter för arbetskraftens rörlighet om vilka stadgas i landskapsförordningen 21/71.
- 27.06.23 Publicerings- och informationsverksamhet.
I händelse av ökad arbetslöshet är den s.k.sysselsättningsutbildningen ett bra alternativ. Utskottet föreslår därför en höjning av anslaget med 5.000 mark för effektiverad information enligt av landskapsstyrelsen godkänd plan.
- 27.07.01 Avlöningar (f).
Utskottet anser det riktigt att yrkesvägledningen både med tanke på ungdomens yrkesval och näringslivets behov tillförsäkras goda arbetsmöjligheter och utskottet finner det därför motiverat, att landskapsstyrelsen utreder behovet av tilläggspersonal.
- 27.10.31 Utgifter för Bartsgårda lastningskaj (f).
Enligt finansutskottets bedömning bör den förmån som skall gottskrivs landskapets enskilda medel kunna höjas till 7.500 mark.
- 27.10.40a Räntestöd för byggande av lagerutrymmen för lantbruksprodukter (f).
Med hänvisning till 27.10.86 föreslås anslaget minskat till 12.000 mark, vilket skulle möjliggöra räntestöd för lån om sammanlagt 400.000 mark.

- 27.10.43 Utgifter för åkerreservering och avträdelsevederlag (f).
Ltm Olof M. Janssons m.fl. finansmotion nr 33/1976-77.
 I riket är enligt uppgift under utarbetande grunderna för utbetalning av s.k. trädespremier. Det finns därför anledning av följande med utvecklingen i riket och, om det anses motiverat, införa liknande system också på Åland. Utskottet föreslår i nuvarande skede att motionen avslås.
- 27.10.70 Inköp av täckdikningsmaskin (r).
 Med beaktande av den relativt ringa del av åkermarken som tills vidare är täckdikad finns ett uttalat behov av den täckdikningsmaskin varom nu är fråga och den beräknas ha full sysselsättning under överskådlig tid, under de perioder av året då täckdikning kan ske. Verksamheten motsvaras till en del av de vattendistrikten i riket utför ifråga om dräneringsarbeten. Utskottet önskar understryka att staten även i övrigt stöder olika former av täckdikning, t.ex. genom bidrag åt dräneringsföreningar för främjande av täckdikning genom täckdikningskrediter och ^{stöd till} samfälliga täckdikningar i samband med andra dräneringsarbeten. Verksamheten och anslaget är därför även ur dessa synpunkter välgrundad och fordrar enligt utskottets uppfattning icke någon ytterligare motivering med utlämnade trädespremier, ett förfarande som utskottet i detta fall ställer sig tveksam till.
- 27.10.86 Amoteringslån för byggande av lagerutrymmen för lantbruksprodukter (r).
Ltm Knut Mattssons m.fl. finansmotion nr 30/1976-77.
 Med hänvisning till allmänna motiveringen och då landskapet inte förfogar över kreditanstalter, vilka skulle kunna utge lån på samma sätt som Postbanken och statens spannmålsförråd för detta ändamål, föreslår utskottet, med godkännande av finansmotion nr 30/1976-77, att momentet återinföres med ett anslag om 400.000 mark. Anslaget för räntestöd under 27.10.40a har med anledning därav minskats. Utskottet önskar ytterligare framhålla att byggande av lagerutrymmen för på Åland lämpliga specialgrödor underlättar övergången från sädesodling till specialodling och därför på sikt verkar minska på den åländska spannmålsproduktionen.
- 27.10.87 Lån för främjande av bostadsbebyggelsen i av husbocken utsatta trakter (r).
 Utskottet, som konstaterar att det fortsättningsvis föreligger ett betydande behov av dylika lån, förutsätter att eventuellt er-

forderliga tillägg skall kunna upptagas i tilläggsbudget.

- 27.11.74 Byggnad av personarbostäder vid Ålands försöksstation(r).
Försöksstationen har genom dels överenskommelse med lantmannaskolan och dels arrenden erhållit den mark som fordras för försöksstationens fortsatta verksamhet. Utskottet vill emellertid för sin del framhålla, att försöksstationen inom rimligt avstånd bör tillförsäkras erforderlig mark med full äganderätt.
- 27.12.70 Anskaffning av arbetsmaskiner och transportredskap (r).
Utskottet föreslår en ändring i motiveringen såtillvida, att frågan om anskaffning av en eller två st. traktorplogar skulle vara öppen för att senare fastställas.
- 27.20.49 Övrigt understöd för fiskerinäringens främjande.
Då det är viktigt att skärgården och glesbygden tillförsäkras möjlighet till transport av fisk i samma utsträckningen som tidigare föreslås anslaget höjt med 10.000 mark. Det är uppenbart att goda och relativt billiga transporter utgör en förutsättning för fiskerinäringen. och det borde undersökas huruvida landskapets färjor i högre grad kunde utnyttjas för fisktransporter till fastlandet.
- 28.02.77 Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten på fasta Åland (r).
Ltm Göte Sundbergs m.fl.finansmotion nr 22/1976-77.
Ltm Göran Bengtz' m.fl.finansmotion nr 31/1976-77.
Ltm Olof M. Janssons m.fl.finansmotion nr 34/1976-77.
Ltm Göran Bengtz' m.fl.finansmotion nr 35/1976-77.
Ltm Tage Bomans m.fl.finansmotion nr 39/1976-77.
Ltm Nils Karlssons m.fl.finansmotion nr 41/1976-77.
Ltm Börje Hagströms finansmotion nr 42/1976-77.
Gottby by - Jomala kyrka. Utskottet som omfattat syftet i finansmotionerna nr 22 och 31/1976-77, konstaterar emellertid att de föreslagna arbetena förutsätter förberedande fältarbeten och en vägplan. Tills vidare har ifrågavarande arbeten ej heller inlagts i trafikavdelningens planering. Utskottet emotser att vägplan uppgöres om möjligt redan 1977 och att vägen beaktas i utbyggnadsplanerna för de närmaste åren. Med hänvisning här till föreslår utskottet förkastande av finansmotionerna nr 22 och 31/1976-77.

Strömma-Postad. Vägplanen för vägsträckningen ifråga är klar och arbetet har närmast av finansiella skäl i trafikavdelningens planering hänskjutits till 1978. Utskottet förutsätter att arbetet skall kunna vidta 1978 och föreslår förkastande av finansmotionen. nr 34/1976-77.

Skyddsväg vid Jomala kyrka. Det avsedda arbetet utföres för närvarande, varför utskottet föreslår förkastande av finansmotionen nr 35/1976-77.

Geta kyrka - Lökholms vägskalet. Vägen ifråga är, enligt utskottets uppfattning, i behov av ombyggnad för att kunna göras trafiksäker. Utskottet förutsätter att planeringen med ombyggnaden kan vidtaga omedelbart för att vägen skall kunna beaktas vid planering och budgetering under de närmaste åren. Motionen nr 39/1976-77 föreslås i detta skede förkastad.

Vägavsnittet Notplan vägskalet - vägen Bartsgråda - Geta. Vid vissa avsnitt har dräneringsarbetena påbörjats och kommer att fortsätta såsom underhållsarbete. Vägen kan först därefter beläggas med oljegrus. Utskottet föreslår med hänvisning härtill förkastande av motionen nr 41/1976-77.

Finby - Mångstekta skola. Vägavsnittet är enligt tidigare långtidsplan avsett att utföras under år 1978 vilket utskottet omfattar. Hänvisande härtill föreslås finansmotionen nr 42/1976-77 förkastad.

Utfarten från Mariehamn. Utskottet har tagit del av de preliminära förslagen till den fortsatta sträckningen av utfarten från Mariehamn och även anordnat information för landstingsmännen. Varken landskapsstyrelse eller stadens myndigheter har ännu tagit ställning till förslaget, som är en uppgift för de förvaltande myndigheterna att slutligt fastställa. Finansutskottet har för sin del godkänt anslaget som i årsstaten upptagits enligt tidigare plan.

Bygdevägar. Anslaget verkar lågt beräknat och kan fordra tillägg.

Vidare önskar finansutskottet framhålla vikten av en god långtidsplanering som riktlinje både för förvaltande och beslutande myndigheter liksom för de invånare som berörs av besluten. Utskottet emotser därför att landstinget i samband med femårsplanen för landskaps hushållning skall ges tillfälle att ta ställning till trafikplaneringen för nästa femårsperiod.

28.02.78 Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten i skärgården (r).

Ltm Bjarne Björklunds finansmotion nr 27/1976-77.

Ltm Göran Bengtz m.fl. finansmotion nr 32/1976-77.

Ltm Olof Janssons finansmotion nr 37/1976-77.

1. Vägar och bankar. (Fin.mot. nr 27 och 37/1976-77).

Oljegrusning. Utskottet föreslår att anslaget för oljegrusning höjes till 300.000 mark. Såsom mest angeläget anser utskottet vara oljegrusning i Kökar och Vårdö. I Kökar har redan vissa vägvagnsnitt belagts med oljegrus och en etappvis fortsättning är motiverad. De i finansmotionen nr 27 nämnda vägarna i Vårdö fordrar till vissa delar förbättringar innan oljegrusning kan ske, varför 100.000 mark i detta nu är tillräckligt för att täcka behovet.

3. Broar. Arbetet med den i finansmotionen nr 32/1976-77 nämnda förbättringen av bron över Plåtströmmen i Föglö har redan påbörjats, varför utskottet föreslår förkastande av finansmotionen.

Vårdövägen och -bron. Utskottet anser att hinder inte föreligger för att med beaktande av sysselsättningen påbörja byggandet av erforderliga vägbankar. Ledamoten Söderlund anmälde i detta avseende avvikande åsikt.

Trafikplaneringen. Med beaktande av förändringar i tidsplanerna och även i övrigt vore det skäl till en översyn av trafikplanen för skärgården.

28.02.79 Väg- och servicekaj inom trafikavdelningens område på Möckelö.
(Rubriken ändrad).

Ltm Tage Bomans m.fl. finansmotion nr 26/1976-77.

Det på Möckelö inköpta området avsågs att i första hand täcka det sedan länge föreliggande behovet av markområde för trafikavdelningen. Målsättningen har varit att till samma plats kunna koncentrera så många som möjligt av avdelningens verksamheter. Förutom reparationsverkstad, lagerbyggnader, garage för bilar och arbetsmaskiner samt reparationskaj har på området planerats att även placera besiktningshall för bilbesiktningen. Dessutom skulle kajanläggningarna med vissa specialarrangemang samtidigt lämpligen kunna utnyttjas för och tillgodose det akuta behovet av en särskild lastplats för sockerbeton på södra Åland.

De för trafikavdelningen och bilbesiktningen planerade anläggningarna är totalt så pass omfattande, att de måste utföras i etapper. Förslag till disposition av området föreligger redan. De mest aktuella behoven föreligger i fråga om bilbesiktningen och utrustningskaj för trafikavdelningen. Utskottets majoritet anser att en första etapp bör avse utbyggnad av trafikavdelningens servicekaj i dess

slutlig utformning.

Vid användande av hamnanläggningen för tillfälliga andra funktioner förutsätter utskottet att avgifter uppbäres av vederbörande. Det av landskapsstyrelsen föreslagna förfarandet skulle i motsats till utskottets förslag innebära, att på landskapets område investerades i anläggningar som ändå inom en kort tidsrymd skulle ersättas av delvis nya och sålunda vara onyttiga. För anläggande av väg och utbyggnad av hamn för trafikavdelningen samt erforderlig uppmuddring föreslås anslaget höjt till 510.000 mark.

Utskottets minoritet, ordföranden Eklund och ledamoten Wiklöf, anser att momentet bör höjas med 100.000 mark för utförande av muddringsarbeten, i övrigt omfattande landskapsstyrelsens framställning.

Såsom inkomst av avgifter för hamnen har under moment 12.28.01 antecknats 50.000 mark.

28.04.22 Upprätthållande av trafik i skärgården (f).

Under moment 27.25.41 har ~~avförts~~ ^{anslagen} avseende landskapsunderstöd för båttrafik i turismens tjänst. Då en del av de ^{nu} ändragna turerna betjänat lokalbefolkningen, bör det undersökas, huruvida denna del av trafiken kunde ~~utföras~~ ^{utföras} med anslag ur nu förevarande moment.

28.04.24) Landskapsunderstöd för kollektivtrafik i glesbygder.

Ltm Olof M. Janssons m.fl. finansmotion nr 23/1976-77.

I landskapets enskilda medel för 1977 har under 28.11.31 observerats 50.000 mark såsom landskapsunderstöd för kollektivtrafik. Understödet har i första hand använts för stöd till kollektivtrafik i skärgården. Det är uppenbart, att även inom andra glesbygdsområden föreligger ett behov av förbättrad kollektivtrafik. Då det nu inte finns underlag för föreslaget anslag i ordinarie medel föreslår utskottet förkastande av finansmotionen nr 23/1976-77 men hemställer samtidigt om att landskapsstyrelsen utreder möjligheterna att utreda kollektivtrafiken även inom andra områden än den egentliga skärgården.

28.04.70 Anskaffning av fartyg och färjor (r).

Ltm Olof M. Janssons finansmotion nr 24/1976-77.

Ltm Rodmar Söderlunds m.fl. finansmotion nr 28/1976-77.

Utskottet omfattar det i finansmotionen nr 24/1976-77 ingående förslaget om anskaffande av färja till nordvästra skärgården. Därmed skulle den allmänna strävan att ^{till} försäkra kommunikationerna även

för invånarna i glesbygder kunna förverkligas för denna del av skärgården.

Möjligheter att tillfälligt eller permanent utnyttja någon annan av landskapets färjor har inte visat sig möjligt. Utskottet föreslår därför att anslag upptages för anskaffande av lämplig färja. Kostnaderna torde belöpa sig till c. 250.000 - 300.000 mark och utskottet föreslår att under 1977 upptages ett delanslag om 150.000 mark.

Utskottet finner också förslaget i finansmotionen nr 28/1976-77 angeläget men då en ny färja avses anskaffas år 1978 föreslås motionen förkastad.

28.10.70 Anskaffning av maskiner (r).

Då den föreslagna anskaffningen av väghyvel kan anstå till 1978 har anslaget minskats till 100.000 mark att användas enligt senare av landskapsstyrelsen godkänt anskaffningsprogram.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget måtte omfatta landskapsstyrelsens förslag till ordinarie årsstat för landskapet Åland under år 1977 med följande ändringar samt bemyndiga landskapsstyrelsen att upptaga för årsstatens förverkligande erforderliga lån.

-25-

INKOMSTER.

<u>Avdelning 12.</u>	Landskaps- styrelsens förslag	Finansutsk. förslag
<u>12. INKOMSTER AV BLANDAD NATUR</u>	<u>17.123.105</u>	<u>17.123.105</u>
28. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	<u>679.500</u>	<u>679.500</u>
01. Hyror och diverse inkomster	30.000	80.000
03. Tekniska byråns inkomster	270.000	220.000
1. Inkomster från färj- trafik 100.000		

Avdelning 14.

<u>14. FINANSIERINGSINKOMSTER</u>	<u>134.022.641</u>	<u>135.197.057</u>
01. AVRÄKNINGS- OCH FINANSIERINGSINKOMSTER	<u>134.022.641</u>	<u>135.197.057</u>
03. Förskott på statsanslag för skattefinansiell utjämnin- g	134.016.641	135.191.057
Inkomsternas totalbelopp	156.575.746	157.750.162

UTGIFTERHuvudtitel 21.

<u>21. LANDSTINGET</u>	<u>1.133.630</u>	<u>1.155.630</u>
01. LANDSTINGSMÄNNEN	<u>760.000</u>	<u>780.000</u>
20. Resor (f)	110.000	130.000
03. LANDSTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>85.000</u>	<u>87.000</u>
28. Dispositionsmedel	30.000	32.000

Huvudtitel 22.

<u>22. LANDSKAPSSTYRELSEN</u>	<u>1.506.071</u>	<u>1.516.071</u>
05. LANDSKAPSSTYRELSENS ÖVRIGA UTGIFTER	<u>179.500</u>	<u>189.500</u>
01. Kostnader för kontaktman i Helsing- fors	11.000	21.000

Huvudtitel 23.

<u>23. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE</u>	<u>23.523.327</u>	<u>23.528.911</u>
22. SJÄLVSTYRELSEGÅRDEN	<u>365.381</u>	<u>370.965</u>
01. Avlöningar (f)	145.821	151.405
Övriga löner och arvoden		
- personal i arbetsavtals- förhållande 52.964		

Huvudtitel 25.

25. SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSAVDELNINGENS

<u>FÖRVALTNINGSOMRÅDE</u>	<u>32.306.279</u>	<u>32.389.111</u>
10. ÅLANDS CENTRALSJUKHUS	17.137.582	17.220.414
01. Avlöningar (f)	9.984.582	10.017.414
Årsarvoden	2.814.945	
70. Anskaffning av inventarier (r)	450.000	500.000

26. UTBILDNINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-

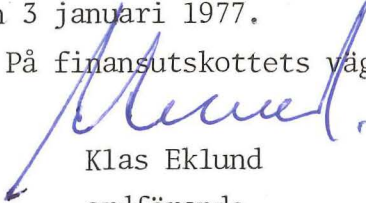
<u>OMRÅDE</u>	<u>40.782.923</u>	<u>41.072.423</u>
01. CENTRALFÖRVALTNING	828.493	868.493
28. Till landskapsstyrelsens disposition	22.000	62.000
03. ÅLANDS LYCEUM	1.324.551	1.331.551
21. Undervisningsmateriel och bibliotek	40.000	45.000
70. Anskaffning av inventarier	7.500	9.500
04. ÅLANDS SJÖFARTSLÄROVERK	702.380	707.880
21. Undervisningsmateriel och bibliotek	7.000	11.000
70. Anskaffning av inventarier och utrustning	16.830	18.330
05. ÅLANDS TEKNISKA SKOLA	827.058	829.058
28. Till landskapsstyrelsens disposition	9.000	11.000
06. ÅLANDS SJÖMANSSKOLA	1.822.378	1.904.878
70. Anskaffning av inventarier och maskiner	35.000	117.500
07. ÅLANDS YRKESSKOLA	2.951.878	2.962.778
21. Undervisningsmateriel och bibliotek	43.100	50.000
28. Till landskapsstyrelsens disposition för yrkesskolan	16.000	20.000
09. ÅLANDS HUSMODERSSKOLA	167.670	173.270
21. Undervisningsmateriel och redskap	1.500	2.500
70. Anskaffning av inventarier och maskiner	2.600	7.200
26. UNGDOMS- OCH IDROTTSVERKSAMHET	590.000	671.000
51. Understödjande av idrott och fysisk fostran (r)	430.000	511.000

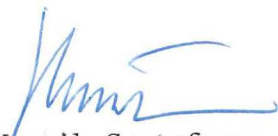
30. ARKEOLOGISK OCH ETNOLOGISK VERKSAMHET	<u>168.300</u>	<u>223.300</u>
21. Fältarbeten	75.000	90.000
22. Resturerings-, forsknings- och inventeringsarbeten	70.000	110.000
<u>Huvudtitel 27.</u>		
<u>27. NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE</u>	<u>21.787.186</u>	<u>22.201.686</u>
02. NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	<u>3.425.000</u>	<u>3.825.000</u>
52. Produktionsstöd (r)	2.000.000	2.400.000
05. SYSSELSÄTTNINGENS FRÄMJANDE	<u>1.475.000</u>	<u>1.075.000</u>
21. Landskapsunderstöd för lindrande av arbetslösheten (f)	400.000	300.000
77. Investeringsutgifter för tryggande av sysselsättningen (f)	900.000	400.000
83. Sysselsättningspolitiska konjunkturlån (r)	75.000	275.000
06. ARBETSFÖRMEDLINGEN	<u>698.850</u>	<u>703.850</u>
23. Publicerings- och informationsverksamhet	20.000	25.000
10. FRÄMJANDE AV LANTBRUKET SAMT JORDDISPOSITIONSVERKSAMHET	<u>6.471.700</u>	<u>6.871.200</u>
31. Utgifter för Bartsgårda lastningskaj (f)	5.000	7.500
40a. Räntestöd för byggande av lagerutrymmen för lantbruksprodukter (f)	15.000	12.000
86. Amorteringslån för byggande av lagerutrymmen för lantbruksprodukter (r)	-	400.000
20. FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>3.000.900</u>	<u>3.010.900</u>
49. Övrigtunderstöd för fiskerinäringens främjande	80.000	90.000
<u>Huvudtitel 28.</u>		
<u>28. TRAFIKÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE</u>	<u>31.952.402</u>	<u>32.302.402</u>
02. VÄGAR	<u>13.650.000</u>	<u>14.200.000</u>
78. Vägbyggnads- och vägförbättringsarbeten i skärgården (r)	2.650.000	2.750.000
1. Vägar och bankar	1.050.000	
79. Väg och servicekaj inom trafikavdelningens område på Möckelö (r)	60.000	510.000

04. SKÄRGÅRDSTRAFIKEN	<u>15.738.000</u>	<u>15.888.000</u>
70. Anskaffning av fartyg och färjor(r)	5.138.000	5.288.000
10. ARBETSMASKINER OCH ARBETSFORDON	<u>950.000</u>	<u>600.000</u>
70. Anskaffning av maskiner (r)	450.000	100.000
Utgifternas totalbelopp	156.575.746	157.750.162

Mariehamn den 3 januari 1977.

På finansutskottets vägnar:

Klas Eklund
ordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Eklund, viceordföranden Olof Jansson, ledamöterna Mattsson, Torvald Söderlund och Wiklöf.

KULTURUTSKOTTETS till finansutskottet av-
givna utlåtande över anslagen för kulturella
ändamål i landskapsstyrelsens framställning
till landstinget med förslag till ordinarie
årsstat för landskapet Åland under år 1977
och landskapsstyrelsens framställning till
landstinget med förslag till enskild årsstat
för landskapet Åland under år 1977.

Finansutskottet har inbegärt kulturutskottets utlåtande över ovan-
nämnda framställningar. Med anledning härav får kulturutskottet anföra
följande:

Vid ärendets behandling i utskottet har följande sakkunninga hörts:
skolinspektör Erik Skrifvars, rektorerna Börje Karlsson, Sven Nordlund,
Bo Tikander, Göte Sundberg och Ingmar Eriksson, t.f. rektor Sture Skog-
berg, föreståndarinnan för Ålands husmodersskola, Sigbritt Fagerström
och landskapsantikvarie Stig Dreijer.

I. ALLMÄNT

En jämförelse mellan landskapsstyrelsens budgetförslag och de en-
skilda läroinrättningarnas anslagsäskanden ger vid handen att land-
skapsstyrelsen i många stycken varit synnerligen restriktiv och före-
tagit flera enligt utskottets mening onödiga strykningar. Några väsent-
liga inbesparingar har inte vunnits genom detta förfarande, eftersom
de strukna anslagen i allmänhet omfattar endast smärre belopp. De olä-
genheter strykningarna medför är däremot betydande, och i de fall det
rör sig om anslag för täckande av ofrånkomliga utgifter leder de ound-
vikligen till tilläggsbudgeter, en utväg som utskottet inte vill rekom-
mendera.

Senaste år påpekade kulturutskottet i sitt utlåtande till finans-
utskottet det önskvärda i att få de olika enheternas anslagsäskanden
presenterade jämsides med landskapsstyrelsens budgetförslag. Att det
knappast är möjligt att få alla enheters budgeter bifogade är förstå-
eligt med tanke på den enorma ansvällning av sidantalet i landskaps-
styrelsens budgetförslag detta skulle medföra. Det vore dock till stor
hjälp vid budgetbehandlingen, om det vid sidan av de belopp landskaps-
styrelsen föreslagit fanns en kolumn med de äskade anslagen angivna.

I riket har man redan en längre tid varit sysselsatt med att plane-
ra och dra upp riktlinjerna för den förestående reformen av gymnasial-
stadiet eller mellanstadiet som det något oegentligt kallas. På några
platser torde man t.o.m. från nästa läsårs början sätta i gång med

att tillämpa delar av reformen. Även i landskapet borde planering av mellanstadiet utbildningen ofördröjligen inledas, så att vi inte kommer att ligga efter här, då reformen genomförs i riket. Den planering som nu sker i riket bör följas upp, och utgående dels från den, dels från de erfarenheter som gjorts i de övriga nordiska länderna, främst Sverige, bör vi kunna skapa en skolform som är speciellt anpassad för våra förhållanden. Från grundskolans högstadier släpps nu årligen ut nya elevkullar, utan att en adekvat påbyggnad på deras grundutbildning kan erbjudas dem. Kulturutskottet föreslår att en planerare i löneklass V 26 tillsätts från början av år 1977 med uppgift att planera mellanstadiet utbildningen i landskapet.

II. ORDINARIE ÅRSSTATEN

26.03 Ålands lyceum

26.03.13 Byggnadens underhåll

De lokaliteter som är uthyrda till Mariehamns stad behöver repareras för 60.000 mk enligt beräkningar. I årshyra uppbäres 130.000 mk. Ett anslag på 6.000 mk för installering av en diskho i anslutning till lärarrummet bör upptas. Momentet föreslås höjt till 129.000 mk (63.000).

26.03.21 Undervisningsmateriel och bibliotek

Kulturutskottet kan inte acceptera den kraftiga nedskärningen av de äskade anslagen i momentet. I budgeten för 1976 fanns upptaget 45.600 mk. För 1977 har skolan begärt 59.598 mk, vilken summa landskapsstyrelsen prutat ned till 40.000 mk. Ändå har skolans elevantal ökat med 38 %. För upprustningen inom naturvetenskaperna har skolan begärt 9.700 mk, för den obligatoriskt valbara teckningsundervisningen som hela tiden får ökat elevantal 4.100 mk, för speciallitteratur och förbrukningsmateriel inom psykologi- och religionsundervisningen 1.572 mk, för språkundervisningen 2.500 mk, för kartor och speciallitteratur i historia 2.000 mk, för komplettering av materiel som förslits i gymnastik och idrott 2.326 mk, för biologiundervisningen som är i färd med att bygga upp ett program för undervisning i miljövård 3.000 mk, för inköp av grammofonskivor till musikundervisningen 400 mk, för nyanskaffning av läroböcker i stället för utgångna eller föråldrade 14.000 mk samt för förbrukningsmaterial för undervisningen 20.000 mk.

Utskottet anser att det är missriktad sparsamhet att inskränka på just sådant som effektiviteten i undervisningen i så hög grad är beroende av. Om det skall vara meningsfullt att satsa på dyra skolor och dyr utbild-

ning, måste själva undervisningen som ju är det centrala i systemet ges erforderliga resurser. Kulturutskottet föreslår att momentet höjs till 50.000 mk (40.000).

26.03.70 Anskaffning av inventarier

Skolan behöver 30 elevbord med höga underrederna. Från hälsosynpunkt är det förkastligt att gymnasieeleverna är tvungna att använda elevbord som använts i första klassen i mellanskolan. Det är uppenbart att de oriktiga sittställningar detta ger anledning till kan få menliga följder. Problemet kunde lösas genom att 30 höga underrederna skaffades, och de gamla bordsskivorna användes på dem. Härtill skulle behövas 2.000 mk. För en högre TV-ställning som skulle göra det möjligt för hela klasser att utan svårighet se programmen behövs 600 mk. Anslaget för musikanläggningen föreslås höjt till 4.000 mk, för att en någorlunda acceptabel musikåtergivning skall erhållas. Hela momentet föreslås höjt till 11.600 mk (7.500).

26.04 Ålands sjöfartsläroverk

26.04.28 Till landskapsstyrelsens disposition

I momentet har upptagits anslag för lärarnas fortbildning. Här borde även finnas upptaget anslag för ett stipendium på 250 mk. Utskottet finner det dock inte nödigt att höja momentet i sin helhet utan anser att det nämnda beloppet kan ingå i totalsumman 7.000 mk.

26.05 Ålands tekniska skola

Trångboddheten i skolan är påfallande och inverkar menligt såväl på undervisningen som på elevernas och lärarnas trivsel. Sjöfartsläroverket skulle enbart för sin verksamhet vara i behov av de lokaliteter som tekniska skolan nu är inhyrd i. Stora ansträngningar bör därför göras för att det länge planerade nybygget av Ålands tekniska skola så snart som möjligt skall kunna påbörjas.

26.05.29 Övriga konsumtionsutgifter

Som av detaljmotiveringen framgår beror den kraftiga ökningen av momentet främst på att skolan för första gången för undervisningen i regler-teknik hyr dator. Momentet har emellertid i sin helhet bantats ned med påföljd att anslag för exkursioner och stipendier strukits. Sedan 1940-talet har i skolans budget funnits upptaget anslag för studieresor. I årets budget skulle anslag för studieresor ingå i momentet övriga kon-

sumtionsutgifter. Under tidigare år har de budgeterats i ett särskilt moment. Studieresorna är avsedda endast för skolans högsta klass, som i slutet av vårterminen varje år under en vecka med i detalj uppgjort program brukar besöka svenska industrier som tillverkar fartygsutrustning. Utskottet anser sådana studieresor utgöra ett mycket viktigt led i utbildningen av maskinbefäl, i all synnerhet som dylika industrier saknas på Åland. Trots att elevantalet innevarande läsår är högre än senaste år har samma belopp som under tidigare år äskats, nämligen 900 mk. Utskottet föreslår att detta anslag beviljas.

Sedan 1945 har landstinget beviljat stipendium till maskintekniska avdelningen vid Ålands sjöfartsläroverk, numera Ålands tekniska skola. Stipendiet har under en längre tid utgjort 150 mk. Beloppet är struket, och kulturutskottet föreslår därför att det återinförs och höjs med 100 mk till 250 mk. Hela momentet föreslås höjt till 23.350 mk (22.200).

26.06 Ålands sjömansskola

26.06.01 Avlöningar

Skolan har för närvarande en heltidsanställd kanslist men skulle vara i behov av ytterligare en kanslist, anställd på halvtid. Vid Helsingfors sjömansskola torde enligt uppgift finnas två heltidsanställda kanslister.

26.06.22 Arbetsverksamhet

Anslaget har bantats ned till samma belopp som senaste år, trots att elevantalet i grundkursen för sjömän då var bara 29 mot årets 54. Om inte anslaget justeras i relation till elevökningen blir en tilläggsbudget oundviklig. Kulturutskottet föreslår därför att anslaget höjs till det äskade beloppet 58.100 mk (44.000).

26.09 Ålands husmodersskola

26.09.21 Undervisningsmateriel och redskap

Kulturutskottet föreslår att momentet höjs med 1.000 mk för att möjliggöra inköp av teservis, förnyande av linneförrådet och anskaffning av materialskåp till klassrummen. Momentet i sin helhet föreslås höjt till 2.500 mk (1.500).

26.09.70 Anskaffning av inventarier och maskiner

TV-apparaten i internatets sällskapsrum har under en längre tid varit i oskick. Med hänsyn till apparatens ålder är det knappast lönt

att försöka reparera den. Skolan har anhållit om medel för inköp av en ny TV, om möjligt färg-TV, men om detta skulle visa sig ogörligt skulle man nöja sig med en svart-vit. Landskapsstyrelsen har helt strukit det begärda anslaget. Kulturutskottet är dock av den bestämda uppfattningen att skolan behöver en TV, särskilt med beaktande av skolans läge långt från tätorternas rikligare utbud av förströelser. Utskottet föreslår därför att 4.000 mk anvisas för inköp av en färg-TV.

I lärarbostädernas kök har alltsedan byggnaden togs i bruk saknats köksfläktar. Trots att direktionen upprepade gånger påpekat denna brist och medel för köksfläktar flera gånger äskats, har landskapsstyrelsen även denna gång vägrat att bevilja medel för ändamålet. Enligt utlåtande av landskapets byggmästare skulle ångkupor kunna vara tillfyllest och även bli billigare. Utskottet föreslår att 600 mk beviljas för ångkupor till lärarbostädernas kök. I sin helhet föreslås momentet höjt till 7.200 mk (2.600).

III. ENSKILDA ÅRSSTATEN

26.22 Ålands handelsläroverk

Landskapsstyrelsen har i sin framställning inte föreslagit medel för intagning av elever till handelsinstitutet hösten 1977. Som motivering nämns att man först vill ta del av resultaten från den utredning som för närvarande pågår om behovet av utbildningskapaciteten inom det merkantila området i landskapet. Även kulturutskottet motser med intresse resultaten av denna utredning men önskar redan i detta skede framföra några synpunkter.

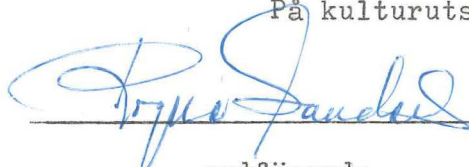
Utskottet inser till fullo de vanskligheter som är förknippade med en okontrollerad överproduktion av utbildad arbetskraft inom ett område men anser det inte ändamålsenligt att i detta skede skrida till så radikala åtgärder som att tvångsstyra utbildningen genom att dra in en populär utbildningslinje. Det har nämligen visat sig att de ungdomar som inte lyckats vinna inträde här hemma söker sig till motsvarande skolor i riket. Sålunda besökte under senaste år 24 åländska ungdomar handelsinstitut på olika platser i riket. I år är motsvarande antal 19. Om elevintagning till institutet vid Ålands handelsläroverk nu kommer att ske endast vartannat år, kan man förmoda att ett ännu större antal åländska ungdomar försöker skaffa sig utbildning vid motsvarande läroinrättningar utanför landskapet, en utbildning som de kunde ha fått här hemma och dessutom för en betydligt lägre kostnad.

Kulturutskottet vill betona vikten av att yrkesvägledningen håller kontinuerlig kontakt såväl med de yrkesutbildande läroinrättningarna som med näringslivet och arbetsförmedlingen, så att ungdomarna på ett tidigt stadium blir informerade inte bara om utbildningsvägar utan även om framtida anställningsmöjligheter inom det område de önskar utbilda sig. På detta sätt kunde överproduktion inom ett speciellt utbildningsområde smidigt motverkas eller förebyggas, och bortsett från tillfälliga fluktuationer kunde en större jämvikt mellan utbud av och efterfrågan på utbildad arbetskraft inom ett område uppnås, vilket givetvis bör eftersträvas.

Handelsläroverket har anhållit om att få inrätta två lektorat, ett i merkantila ämnen och ett i språk. Undervisningen i dessa ämnen handhas i detta nu av timlärare, som har kompetens för lektorstjänst. Kulturutskottet föreslår att en lektorstjänst i merkantila ämnen, innefattande företagsekonomi och marknadsföring, inrättas vid Ålands handelsläroverk från början av höstterminen 1977. Det sammanlagda timantalet i ifrågavarande ämnen är för närvarande 34, och även om intagning till institutet skulle komma att ske endast vartannat år, räcker timantalet mer än väl till för en lektorstjänst. Någon kostnadsökning medför arrangemanget inte. Däremot vinnes en större anställningstrygghet.

Mariehamn den 14 december 1976.

På kulturutskottets vägnar:

_____

ordförande

_____

sekreterare

Närvarande i utskottet: ordföranden Sanders, viceordföranden Olof M. Jansson (delvis), Bergroth, Fagerholm, Nils Karlsson (delvis) samt ersättarna Nylund (delvis) och Öberg (delvis).